

DİL ARAŞTIRMALARI UYGULAMA VE
ARAŞTIRMA MERKEZİ (TÜDAM)
BİRİM İÇ DEĞERLENDİRME RAPORU- 2023

ÖZET

Toros Üniversitesi bünyesindeki faaliyetlerini sürdürmekte olan Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'ne (TÜDAM) ait 2023 Yılı Birim İç Değerlendirme Raporu (BİDR), Merkezin, 2023 dönemi faaliyetleri üzerinde yapılan değerlendirme sonucunda elde edilen bulgular ışığında hazırlanmıştır.

TÜDAM Birim İç Değerlendirme Raporu'nun (BİDR) hazırlanması TÜDAM Kalite Güvence Sistemi Birimi tarafından yapılmakta ve değerlendirilmektedir.

Birim iç değerlendirme raporu sonucunda, genel olarak TÜDAM'ın kalite güvence sisteminin oluşturulması, bilimsel etkinlikler düzenlenmesi, eğitim-öğretim faaliyetleri düzenlenmesi, araştırma-geliştirme faaliyetleri yürütülmesi ve toplumsal katkı sunulması süreçlerini kapsayan gerekli teknik donanım ve altyapıya sahip olduğu değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, ileri dönem faaliyetlerini sürdürmek ve hem akademik personel ve öğrencilerde hem de kurum dışında Türkçeye ilgi duyan araştırmacılar da farkındalık oluşturulmasına yönelik çeşitli mekanizmaların geliştirildiği, Stratejik Plan kapsamındaki faaliyetlerin uygulama boyutunun büyük ölçüde planlanan şekilde devam ettiği görülmüştür. Bununla birlikte, projeler geliştirilmesine yönelik Ar-Ge faaliyetlerinde, eğitim faaliyetlerinde ve yürütülmekte olan faaliyetlerin daha geniş ölçekte duyulması aşamasında *Eğitim-Öğretim faaliyetleri düzenleme* ve *Toplumsal Katkı* düzeylerindeki faaliyetlerinde iyileştirmeye açık yönlerinin olduğu belirlenmiştir. BİDR'de ortaya çıkan iyileştirmeye açık yönlerin TÜDAM'ın gelişimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

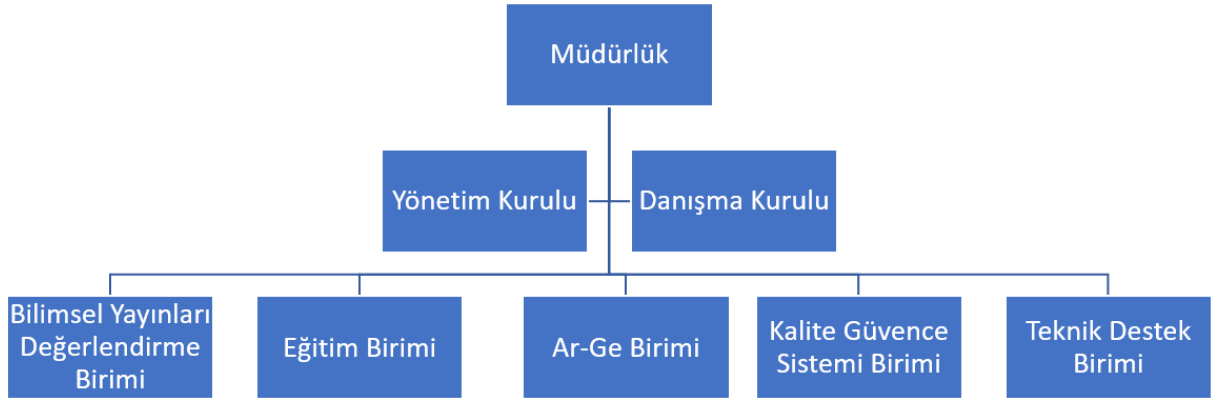
MERKEZ HAKKINDA BİLGİLER

1. Tarihsel Gelişimi

Toros Üniversitesi Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (TÜDAM); merkez yönetmeliğinin 14 Haziran 2020 tarih ve 31155 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmasıyla Toros Üniversitesi Rektörlüğü altında faaliyet gösteren bir uygulama ve araştırma merkezi olarak resmi statü kazanmıştır.

2021 yılı Haziran ayı itibarıyla oluşturulan merkez stratejik planı doğrultusunda belirlenen amaç ve hedefleriyle merkez faaliyetleri sistematik bir yapıya kavuşmuş, yürütülen faaliyetler büyük ölçüde hazırlanan stratejik plana uygun olarak sürdürülmektedir.

Merkezin idari yapılanması 14 Haziran 2020 tarih ve 31155 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan yönetmeliğin 7 nci maddesinde belirtilmiştir. Merkez Yönetimi Yönetmeliğinin ilgili maddesi uyarınca Müdür, Yönetim Kurulu ve Danışma Kurulundan oluşmaktadır. Merkezin amaç ve faaliyetlerinin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amacıyla aşağıdaki şemada gösterilen idari yapılanma benimsenmiştir. Müdür, Yönetim ve Danışma Kurullarının görevleri yayınlanan merkez yönetmeliğinde tanımlanmıştır. Yönetmelikte yer almayan ve faaliyetlerin etkin işleyişini sağlayacağı düşünülen tüm birimlerin görevleri aşağıda özetlenmiştir.

Şekil 1. TÜDAM İdari Yapılanma

Bilimsel Yayınları Değerlendirme Birimi: Merkez yönetmeliğinin 5 inci maddesinde belirtilen araştırma merkezinin çalışmalarının sonuçlarını farklı kitap dizileri halinde yayınlama ve dilbilim alanında yapılan çalışmaları bir araya getirmek amacıyla TÜDAM bünyesinde yayınlanması planlanan tüm basılı ve elektronik kaynakların yayınlanması konusunda planlama yapmak, basıma uygun bulunan çalışmaları yönetim kuruluna sunmak bilimsel yayınları değerlendirme biriminin faaliyetleri olarak kısaca özetlenebilir.

Eğitim Birimi: Dilbilim ve alt alanlarının kullandığı araçları öğrenmek isteyenlere öğretim programları hazırlamak ve uygulamak, ulusal ve uluslararası işbirliği anlaşmaları çerçevesinde, yurt içi ve yurt dışındaki üniversiteler ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile derlem çalışmaları konusunda ortak çalışmalar yaparak eğitim-öğretim, araştırma, uygulama ve yayın faaliyetlerinde bulunmak, merkezin amacı doğrultusunda araştırma ve uygulamaları teşvik etmek; seminer, kurs ve benzeri etkinlikler düzenlemek; talep halinde kamu kurumları veya özel kuruluşların personeline yazışma ve konuşma eksiklerini tamamlayıcı kurslar düzenlemek, gerektiğinde bu amaçla Üniversitenin Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi ile de işbirliği yapmak ve bunları ilgili mevzuat çerçevesinde sertifika ile belgelemek eğitim biriminin görevleridir.

Ar-Ge Birimi: Derlem kurma, derlem araçları geliştirme, Türkçe öğelerin derlemde işaretlenmesine ilişkin araştırmalar yapma, merkezin amacı doğrultusunda araştırma ve uygulamaları gerçekleştirme, Toros Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Ve Bilimsel Faaliyetleri Destekleme Koordinasyon Birimi ve Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) başta olmak üzere yerel kaynaklar ve uluslararası kamu ve özel kuruluşlarla ortak araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin yürütülmesine ilişkin araştırma geliştirme faaliyeti önerileri hazırlamak ve yönetim kuruluna sunmak bu birimin görevleridir.

Kalite Güvence Sistemi Birimi: Birimin görevleri TÜDAM bünyesinde yürütülen faaliyetlerin planlaması, uygulaması, kontrol ve önlemlerin alınmasına yönelik faaliyetlerin güvence altına alınmasına yönelik eğitim-öğretim, Ar-Ge ve Toplumsal katkı faaliyetleri kapsamında yeni planlamalar yapmak, faaliyetler sonucu elde edilen bulguları sistematik olarak izlemek ve paydaşları ile birlikte değerlendirerek

önlemler almaktır.

Teknik Destek Birimi: Birimin amacı, TÜDAM bünyesinde yürütülen tüm faaliyetlerin yürütülmesinde kullanılan dijital veya teknik araç-gereçlerin etkin bir şekilde yürütülmesinde her türlü önlemi almak, idari yapılanma içerisindeki tüm birimler ile etkileşimli olarak ortaya çıkabilecek sorunlara çözümler sunmak, geribildirimler konusunda her türlü teknik altyapının oluşturulması, raporlandırılması bu birimin görevleri olarak özetlenebilir.

2. Misyonu, Vizyonu, Değerleri ve Hedefleri

Toros Üniversitesi Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin misyonu dünyanın en eski ve köklü yazı dillerinden biri olan Türkçenin farklı alanlardaki görünümünü araştırmak ve tanımlamak amacıyla araştırmalar ve uygulamalar yapmak; araştırmacı ve çözümleyici bakış açısıyla devinimsel ve sürekli gelişen teknolojik faaliyetlere uygun olarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve anlam örüntüleri saptamak ve dil verisinin sunduğu görünümü betimlemek; elde edilen bilgi ve bulgularla üretmek, paylaşarak ve uygulamalar yaparak Türkçenin tanıtımına katkı sunan bir merkez olmak biçiminde tanımlanmıştır.

Türkçenin farklı alanlardaki görünümünü büyük veri üzerinden araştırmak ve tanımlamak amacıyla araştırmalar ve uygulamalar yapmayı, alanlar arası etkileşimi artırmayı esas alan TÜDAM'ın vizyonu bilimsel ve teknolojik gelişmeler ışığında özgün araştırmalar yapılmasını teşvik etmek, ulusal ve uluslararası araştırma kaynaklarına erişmek ve üst düzey bilimsel araştırma projeleri geliştirmek, işbirlikli organizasyonlar düzenleyerek yurtiçi ve yurtdışında öncü, saygın, lider bir araştırma merkezi olmak ise TÜDAM'ın vizyonudur.

TÜDAM yönetmeliğinin 5 inci maddesinde Merkezin amaçları aşağıdaki şekilde belirtilmiştir. Bunlar,

- Türkçenin farklı alanlardaki görünümünü araştırmak ve tanımlamak amacıyla araştırmalar ve uygulamalar yapmak,
- Alanlar arası etkileşimi artırmak,
- Farklı amaçlara hizmet edebilecek dil veri setleri ve derlemleri kurmak,
- Dilbilim yöntemi ve araçlarını kullanarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve anlam örüntüleri saptamak,
- Dil verisinin sunduğu görünümü betimlemek,
- Daha ileri dilbilim çözümlenmeleri için temel veri setlerini oluşturmak,
- Dilbilim ve derlem dilbilim alanını ve yöntemlerini öğretmek amacıyla eğitim programları düzenlemek,
- Veri ve derlem çalışmalarını ulusal ve uluslararası düzeylerde diğer araştırmacılara ulaştırmak amacıyla süreli yayın yapmak,

- Araştırma merkezinin çalışmalarının sonuçlarını farklı kitap dizileri halinde yayınlamak, dilbilim alanında yapılan çalışmaları bir araya getirmek amacıyla ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar düzenlemek,
- Derlem çalışmaları geliştirmek amacıyla ulusal ve uluslararası iş birlikleri yapmak ve bu amaçla ortak projeler geliştirmek olarak tanımlanmıştır.

A. BGBR BAZ ALINARAK BU DÖNEMDE YAPILAN İYİLİŞTİRMELER HAKKINDA ÖZET BİLGİ

2022 yılı için Kalite Koordinatörlüğü'nün koordinasyonu ile üniversitemiz bünyesinde oluşturulan Değerlendirme Takımı üyelerinin 2022 yılı Birim İç Değerlendirme Raporu üzerinde merkezimize iletmış olduğu geribildirimlerin sonucu ve değerlendirmesi aşağıda sunulmuştur:

Güçlü Yönler

- Yapılan değerlendirmeler sonucunda TÜDAM'ın uluslararası alanda değer ve ilgi gören Türkçe Ulusal Derlemine hazırlayıp yönetiyor olması örnek gösterilebilir bir uygulama olarak öne çıkmaktadır.
- TÜDAM'ın, Araştırma ve Geliştirme açısından hedeflerini tutturana, hatta hedeflerin yer yer üzerine çıkan bir merkez olması güçlü bir yön olarak değerlendirilmektedir.

İyileştirmeye Açık Yönler

- Merkezde gerçekleştirilen faaliyetlerin izlenmesi ve kontrol etme ile önlem alma mekanizmalarının işletilmesi tavsiye edilmektedir.

Yukarıda anılan geribildirimlerden *"Yapılan değerlendirmeler sonucunda TÜDAM'ın uluslararası alanda değer ve ilgi gören Türkçe Ulusal Derlemine hazırlayıp yönetiyor olması örnek gösterilebilir bir uygulama olarak öne çıkmaktadır"* ve *"TÜDAM'ın, Araştırma ve Geliştirme açısından hedeflerini tutturana, hatta hedeflerin yer yer üzerine çıkan bir merkez olması güçlü bir yön olarak değerlendirilmektedir"* ifadeleriyle uyumlu biçimde TÜDAM faaliyetlerini 2022 yılında olduğu gibi 2023 yılında da sürdürmüştür.

Son geribildirim olan *"Merkezde gerçekleştirilen faaliyetlerin izlenmesi ve kontrol etme ile önlem alma mekanizmalarının işletilmesi tavsiye edilmektedir"* geribildirimi için ise merkezimiz bünyesinde "Kalite Güvence Sistemi Birimi" bulunmaktadır (bkz. <https://toros.edu.tr/sayfalar/tudam-yonetim>). Bu birimin amacı TÜDAM bünyesinde yürütülen faaliyetlerin planlamasını ve uygulamasını sağlamak, süreçlerin kontrolünü gerçekleştirmek, gerekli olduğu durumlarda önlemler alınması için birim kalite komisyonuna görüş sunmaktır. Ayrıca yürütülen faaliyetlerin güvence altına alınmasına yönelik eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve toplumsal katkı faaliyetleri kapsamında yeni planlamalar yapmak, faaliyetler sonucu elde edilen bulguları izlemek ve ilgili paydaşlarla birlikte değerlendirerek önlemler almaktır. Kalite Komisyonunun performans göstergesini ise yıllık olarak Birim İç Değerlendirme Raporu'nu (BİDR) hazırlamak ve Birim Geri Bildirim Raporu

doğrultusunda alınan geribildirimlerin değerlendirilmesini yapmak oluşturmaktadır. Yükseköğretim Kalite Kurulu yetkilileri ve Yükseköğretim Kurumu yıllık denetimlerinde dış denetçilerden alınan çok sayıda olumlu geribildirim doğrultusunda yukarıda anılan durumlarda ek bir güncellemeye ihtiyaç duyulmamıştır.

B. KALİTE GÜVENCE SİSTEMİ

Kalite güvence sistemi başlığı altında TÜDAM'ın kalite politikasının, danışma kurulu ve işleyiş şekli ve kalite güvence sistemi biriminin merkez içindeki yerine değinilecektir.

Stratejik planda TÜDAM tarafından belirlenen ilk amaç "Kalite Güvence Sistemi oluşturma" amacı bağlamında belirlenen ilk hedef ise "Her yıl TÜDAM Birim İç Değerlendirme Raporunun (BİDR) hazırlanması ve Geribildirim Raporunun düzenlenmesi" dir. Bu hedefle bağlantılı olarak belirlenmiş performans göstergesi ise her yıl "birim iç değerlendirme raporunun hazırlanması ve birim geri bildirim raporu doğrultusunda değerlendirmelerin yapılarak iyileştirme çalışmaları gerçekleştirmek"tir. Hazırlanan birim iç değerlendirme raporu da "kalite güvence sistemi birimi" tarafından oluşturulmaktadır.

TÜDAM'ın misyonu ve vizyonu çerçevesinde hazırlanan 2021-2026 Stratejik Planının hazırlanarak paydaşlarına duyurulması ve tüm faaliyetlerinin izlenerek değerlendirilmesine ek olarak alınan önlemlerle iyileştirme çalışmaları doğrultusunda amaç ve hedeflerimizin gerçekleşmesini güvence altına almaya çalışmak kalite politikamızın temel odağını oluşturmuştur. Bu bağlamda yürütülen faaliyetleri izlemek, değerlendirmek ve iyileştirmeler yapmak üzere kalite güvence mekanizmamız bulunmaktadır. Bu mekanizma, Birim iç değerlendirme raporumuzdur.

C. FAALİYET ALANLARI

Toros Üniversitesi Dil Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin (TÜDAM) faaliyet alanları aşağıdaki şekillenmiştir:

- Dilbilim alanında uygulama ve araştırmalar yapmak,
- Dilbilim ve alt alanlarının kullandığı araçları öğrenmek isteyenlere öğretim programları hazırlamak ve uygulamak,
- Kapsamlı veri setleri oluşturmak, dil derlemleri kurmak, çözümleme araçları geliştirmek, Türkçe öğelerin veri setleri üzerinde işaretlenmesine ilişkin araştırmalar yapmak,
- Ulusal ve uluslararası iş birliği anlaşmaları çerçevesinde, yurt içi ve yurt dışındaki üniversiteler ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile dil çalışmaları konusunda ortak

çalışmalar yaparak eğitim-öğretim, araştırma, uygulama ve yayın faaliyetlerinde bulunmak,

- Merkezin amacı doğrultusunda araştırma ve uygulamaları teşvik etmek; seminer, kurs ve benzeri etkinlikler düzenlemek; talep halinde kamu kurumları veya özel kuruluşların personeline yazışma ve konuşma eksiklerini tamamlayıcı kurslar düzenlemek, gerektiğinde bu amaçla Üniversitenin Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi ile de iş birliği yapmak ve bunları ilgili mevzuat çerçevesinde sertifika ile belgelemek,

- Dil araştırmaları ve uygulamaları konusunda ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar düzenlemek ve öneriler getirmektir.

Yukarıda anılan faaliyet alanları doğrultusunda TUDAM Stratejik Planında 2023 yılı içerisinde *Eğitim-Öğretim Faaliyetleri*, *Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri* ve *Toplumsal Katkı* boyutuyla 4 temel amaç ve bu amaçlar doğrultusunda 13 hedef ve bu hedeflere ilişkin 13 faaliyet tanımlaması yapılmıştır. İlgili takvim yılı içerisinde, merkezimizce tanımlanan 4 ana amaçtan 3'ü ile ilgili faaliyetler gerçekleştirilmiştir. Eğitim-Öğretim Faaliyetleri Düzenlenmesi ve Toplumsal Katkı boyutunda yapılması planlanan çalışmalar TUDAM'ın yanı sıra farklı akademik ve idari faaliyetleri bulunan öğretim üyelerinin ders yükü, ders yükünün oluşturduğu eğitim öğretim yoğunluğu ve merkezimizin çeşitli birimlerinde görev almakta olan idari personelinin farklı birimlerde de sorumluluk ve görevleri olması nedeniyle istenilen seviyede olamamıştır.

Yukarıda anılan her bir amaç, hedef ve faaliyete ilişkin durumlar aşağıda değerlendirilmiştir. TUDAM'ın Kalite Güvence Sistemine yönelik ilk hedefi kalite güvence sistemi oluşturulması ve yıllık hazırlanan Birim Geri Bildirim Raporu (BİDR) ve Birim Geri Bildirim Raporları (BGBR) ile bu sürecin tamamlanmasıdır. Bu bağlamda BİDR hazırlanmış olup, PUKÖ çevrimi BGBR hazırlanması ile kapatılacaktır. Raporun geri kalan bölümünde stratejik planda tanımlanan diğer bölümler ele alınacaktır.

A. AMAÇ 1-Eğitim-Öğretim Faaliyetleri Düzenlemek

TUDAM'ın 2023 yılı *Eğitim-öğretim Faaliyetleri Düzenlemek* amacına ilişkin üç temel hedefi bulunmaktadır. Bu hedeflere ulaşılmasını sağlayacak eylemler ise ilgili yerlerde belirtilmiştir. 2023 yılı için tanımlanan her bir hedef için düzenlenmesi planlanan birer faaliyet bulunmaktadır.

A.1 Dilbilim ve derlem dilbilim alanını ve yöntemlerini öğretmek amacıyla temel düzey eğitimler düzenlemek

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (1 faaliyet hedefi): Eğitimi verecek öğretmenlerin belirlenmesi ve eğitim malzemelerinin bir araya getirilmesi, dilbilim ve derlem dilbilim ile ilgili tanıtım broşürlerinin hazırlanması, merkez web sayfası ve sosyal medya platformları aracılığıyla duyuruların gerçekleştirilmesi, eğitim duyurularının ilgililerle paylaşılması

A.2 Derlem dilbilim yöntemini tanıtan ve bu yöntemle yapılacak çalışmalar için danışmanlık niteliğinde ileri düzey eğitimler düzenlemek

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (1 faaliyet hedefi): Eğitimi verecek öğretmenlerin belirlenmesi ve eğitim malzemelerinin bir araya getirilmesi, dilbilim ve derlem dilbilim ile ilgili tanıtım broşürlerinin hazırlanması, merkez web sayfası ve sosyal medya platformları aracılığıyla duyuruların gerçekleştirilmesi, eğitim duyurularının ilgililerle paylaşılması

A.3 Toros Üniversitesi öğrencilerine çevrimiçi ya da yüz yüze derlem dilbilim yöntemini tanıtan, elektronik dil verisi kaynakları ve kullanımına ilişkin bir eğitim semineri verilmesi

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (1 faaliyet hedefi): Dilbilim ve derlem dilbilim ile ilgili merkez web sayfası ve sosyal medya platformları aracılığıyla duyuruların gerçekleştirilmesi, eğitim duyurularının öğrencilerle paylaşılması

Eğitim-Öğretim Faaliyetleri Düzenleme Amacına ve Hedeflerine İlişkin Genel Değerlendirme: TÜDAM'ın yanı sıra farklı akademik ve idari faaliyetleri bulunan öğretim üyelerinin ders yükü, ders yükünün oluşturduğu eğitim öğretim yoğunluğu ve merkezimizin çeşitli birimlerinde görev almakta olan idari personelinin farklı birimlerde de sorumluluk ve görevleri olması nedeniyle *Eğitim-Öğretim Faaliyetleri Düzenlemek* amacına ilişkin 2023 takvim yılında herhangi bir faaliyet gerçekleştirilememiştir. Bu bağlamda, TÜDAM bünyesinde görevli akademik ve idari personelin üstlendikleri sorumluluklarda meydana gelecek iyileştirmelerin TÜDAM'ın eğitim-öğretim amacının gerçekleştirilmesine ve düzenlenmesine ilişkin hedeflere ulaşmasına olumlu katkı sunacağı düşünülmektedir.

Olgunluk düzeyi: Eğitim-öğretim faaliyetleri ile ilgili planlama bulunmaktadır ancak 2023 takvim yılı için herhangi bir uygulama gerçekleştirilmemiştir.

B. AMAÇ 2-Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri

TÜDAM'ın 2023 yılı araştırma-geliştirme faaliyetleri düzenleme amacına ilişkin 5 temel hedefi ve bu hedefleri gerçekleştirecek 6 etkinlik planlaması bulunmaktadır. Bu hedeflere ulaşılmasını sağlayacak eylemler ise aşağıda ilgili bölümlerde belirtilmiştir. 2023 yılı için tanımlanan hedeflerden B.1 ve B.5 için bir etkinlik planlaması bulunmamaktadır. B.2, B.3 ve B.4 için ise ikişer etkinlik hedefi bulunmaktadır. Yapılan değerlendirme sonucunda hedeflerin büyük bölümünün yerine getirildiğinden yola çıkarak TÜDAM'ın en güçlü yönünün araştırma-geliştirme faaliyetleri olduğu saptanmıştır. Faaliyetlere ilişkin kanıtlar ve ek bilgiler aşağıda sunulmuştur.

B.1 Türkçenin farklı alanlardaki görünümünü araştırmak ve tanımlamak amacıyla araştırmalar ve uygulamalar yapmak

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (0 faaliyet hedefi): Bilimsel ve teknolojik çalışmalar yapılmasına yönelik teşvik ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi ve elde edilen bilgilerin uygulamaya aktarılmasına yönelik proje önerilerinin ilgili birimlere sunulması

Açıklama: Birim stratejik planında 2023 yılı için herhangi bir planlama bulunmamaktadır ancak 2024 yılı içerisinde TÜBİTAK'a proje önerisi yapılması planlanmıştır.

B.2 Farklı amaçlara hizmet edebilecek dil veri setleri ve derlemleri kurmak

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (2 faaliyet hedefi): Türkçenin dilbilimin farklı alanlarında çalışılmasına yönelik genel ve özel amaçlı dil derlemleri ve veri setleri oluşturmak

Açıklama: İlgili hedefi gerçekleştirecek eylemler başlığı altında “Türkçenin dilbilimin farklı alanlarında çalışılmasına yönelik genel ve özel amaçlı dil derlemleri ve veri setleri oluşturmak” gelmektedir.

Merkezimiz bünyesinde özellikle yılın son bölümlerindeki gelişmelerle birlikte ortaya çıkabilecek dildeki değişimleri inceleyebilmek adına ulusal gazetelerin “Ekonomi” sayfalarından elde edilen verilerle özel amaçlı derlemler oluşturulmuştur. Bu bağlamda, 2023 yılı için “Ekonomi” alanındaki metinlerinden oluşan, terim bankaları ve ekonomi alanına ilişkin sözlüklerinin oluşturulmasına katkı sağlama potansiyeli taşıyan özel amaçlı derlemler merkezimiz tarafından hazırlanmıştır. Tıpkı 2021 ve 2022 yıllarında olduğu gibi, ilerleyen yıllarda, bu derlemlerin temsil gücünü bozmayacak biçimde veri setinin güncel bilgilerle genişletilmesi planlanmaktadır. 2023-2026 yılları arasında her takvim yılında sayısı en az 2 olmak üzere benzer derlemler ve veri setlerinin hazırlanmasına devam edilmesi ve 2021-2026 yılları arasındaki faaliyet sayısınının 12'ye ulaşması hedeflenmektedir.

Toplanan veriler telif hakkı niteliği taşıdığından kanıt olarak herhangi bir belge sunulmamakla birlikte gerekli izinlerin alınmasının ardından talep edilmesi halinde paydaşlara açık biçimde derlem arayüzleri aracılığıyla paylaşılacaktır.

Olgunluk düzeyi: İlgili hedefe yönelik merkezin amacı ve faaliyet alanları ile uyumlu uygulamalar bulunmaktadır. Bu bağlamda merkezimiz tarafından ulusal gazetelerin çevrimiçi platformlarından alınan haber metinleriyle iki özel amaçlı derlem oluşturulmuştur.

B.3 Dilbilim yöntemi ve araçlarını kullanarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve anlam örüntüleri saptamak

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (2 faaliyet hedefi): Bilimsel konferanslara bildiri ile sağlanacak katılım, akademik dergilere gönderilecek bilimsel makaleler, bilimsel kitaplara sunulacak kitap bölümleri

Açıklama: Merkezimizin stratejik planında yer alan ve temel amaçlarımızın ikincisini oluşturan “araştırma-geliştirme faaliyetleri düzenleme” başlığı altındaki bir diğer hedefi ise “Dilbilim yöntemi ve araçlarını kullanarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve anlam örüntüleri saptamak”tır. 2021 yılı itibarıyla başlamış olan faaliyetlerimizin her takvim yılında en az 2 faaliyet olacak biçimde hedeflere ulaşılması planlanmıştır.

Bu bağlamda, hedefi gerçekleştirecek eylemler başlığı altında “Dilbilim yöntemi ve araçlarını kullanarak Türkçenin gerçek dil verisine dayanan yapı, biçim, işlev ve

anlam örüntüleri saptamak” gelmektedir. “Bilimsel konferanslara bildiri ile sağlanacak katılım, akademik dergilere gönderilecek bilimsel makaleler, bilimsel kitaplara sunulacak kitap bölümleri” hedefi gerçekleştirecek eylemler başlığı altında tanımlanmıştır.

Merkezimizin yönetim kurulu üyelerince 36. Ulusal Dilbilim Kurultayında derlem dilbilim yöntem ve ilkeleriyle hazırlanan ve sunulan üç çalışma ve yine Merkezimiz yönetim kurulu üyelerince hazırlanan ve ulusal hakemli bir dergi olan Mersin Üniversitesi Dil ve Edebiyat Dergisi’nde yayınlanan araştırma makalesi ile hedeflerimiz gerçekleşmiştir. Merkezimiz tarafından 2023 hedeflerine ulaşılmış olup, 2021-2026 yılları arasındaki faaliyet sayısının 12’ye ulaşması hedeflenmektedir.

Kanıt:

[36. Ulusal Dilbilim Kurultayı Programı](#) & [36. Ulusal Dilbilim Kurultayı Özet Kitapçığı](#) - Ulusal Konferans sunumları (3 bildiri ile yuvarlak masa katılımı)

[Demirhan & Aksan \(2023\)](#) - Ulusal Hakemli Dergide yayınlanan makale

Olgunluk düzeyi: İlgili hedefe yönelik merkezin amacı ve faaliyet alanları ile uyumlu uygulamalar bulunmaktadır. Bu bağlamda merkezimiz tarafından bu hedefe yönelik dört faaliyet gerçekleştirilmiştir.

B.4 Dil verisinin sunduğu görünümleri betimlemek

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (2 faaliyet hedefi): TÜDAM bünyesinde hazırlanacak kitap dizilerinin bilimsel değerlendirmesi için araştırma makaleleri hazırlamak ve göndermek.

Açıklama: Merkezimizin stratejik planında yer alan ve temel amaçlarımızın ikincisini oluşturan “araştırma-geliştirme faaliyetleri düzenleme” başlığı altındaki dördüncü hedefi ise “Dil verisinin sunduğu görünümleri betimlemek”tir. Faaliyetlerimiz 2021 yılı itibariyle başlamış ve her takvim yılında en az 2 faaliyetle hedeflerin gerçekleştirilmesi planlanmıştır. Bu bağlamda hedefi gerçekleştirecek eylemler başlığı altında “TÜDAM bünyesinde hazırlanacak kitap dizileri için araştırma makalelerini hazırlamak ve göndermek” yer almaktadır. Merkez müdürümüzün editörü olduğu ve Toros Üniversitesi Yayınları bünyesinde yayınlanan “Derlem-temelli ve Derlem-çıkışlı Çözümlenmeler” başlıklı kitaba gönderilen 1 araştırma makalesi ile ilk faaliyetimiz gerçekleştirilmiştir. Yine merkezimizin yönetim kurulu üyelerinin editörlüğünü üstlendiği ve Toros Üniversitesi Yayınları bünyesinde yayınlanan “Kavramsal Metafor ve Metonimi Üzerine Uygulamalar” başlıklı kitaba gönderilen 2 araştırma makalesi ve editörlükler ile hedeflerimiz gerçekleştirilmiştir.

Kanıt:

[Derlem-temelli ve derlem-çıkışlı çözümlenmeler](#) - Ulusal Kitap Yayınlanması
[Derlem-temelli ve derlem-çıkışlı çözümlenmeler](#) - Ulusal Kitap (1 ulusal kitap bölümü ile katılım)

[Kavramsal Metafor ve Metonimi Üzerine Uygulamalar](#) - Ulusal Kitap Yayınlanması

[Kavramsal Metafor ve Metonimi Üzerine Uygulamalar](#) - (2 ulusal kitap bölümü ile katılım)

Olgunluk düzeyi: İlgili hedefe yönelik merkezin amacı ve faaliyet alanları ile uyumlu uygulamalar bulunmaktadır. Bu bağlamda merkezimiz tarafından bu hedefe yönelik beş faaliyet gerçekleştirilmiştir.

B.5 Daha ileri dilbilim çözümlenmeleri için temel veri setleri oluşturmak

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (0 faaliyet hedefi): Bilimsel ve teknolojik çalışmalar yapılmasına yönelik teşvik ve destek mekanizmalarının geliştirilmesi ve elde edilen bilgilerin uygulamaya aktarılmasına yönelik proje önerilerinin ilgili birimlere sunulması

Genel Değerlendirme: Daha ileri dilbilim çözümlenmeleri için temel veri setleri oluşturma hedefi ile ilgili 2023 yılı için planlama bulunmamaktadır.

C. AMAÇ 3-Toplumsal Katkı

Merkezimizin stratejik planında yer alan ve temel amaçlarımızın üçüncü ve sonuncusunu oluşturan “Toplumsal Katkı” amacına ilişkin olarak 4 temel hedefimiz bulunmaktadır. Bu hedefler,

- Alanlar arası etkileşimi arttırmak,
- Veri ve derlem çalışmalarını ulusal ve uluslararası düzeylerde diğer araştırmacılara ulaştırmak amacıyla süreli yayın yapmak,
- Araştırma merkezinin çalışmalarının sonuçlarını farklı kitap dizileri halinde yayınlamak, dilbilim alanında yapılan çalışmaları bir araya getirmek amacıyla ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar düzenlemek,
- Derlem dilbilim alanındaki çalışmaları geliştirmek amacıyla ulusal ve uluslararası iş birlikleri yapmak ve bu amaçla ortak projeler geliştirmektir.

Bu hedefleri gerçekleştirebilmek adına 2023 yılı içerisinde 4 temel hedef ve 3 etkinlik planlaması bulunmaktadır.

TÜDAM'ın yanı sıra farklı akademik ve idari faaliyetleri bulunan öğretim üyelerinin ders yükü, ders yükünün oluşturduğu eğitim öğretim yoğunluğu ve merkezimizin çeşitli birimlerinde görev almakta olan idari personelinin farklı birimlerde de sorumluluk ve görevleri olması nedeniyle C.1 etkinlik hedefi ile ilgili olarak 2023 takvim yılında herhangi bir faaliyet gerçekleştirilememiştir.

C2. ve C.3 etkinlik faaliyetleriyle ilgili olarak TÜDAM tarafından hazırlanan ve üniversitemiz Yayın Kurulu tarafından elektronik kitap olarak basımına uygun bulunan iki Ulusal Kitap yayımlanmıştır.

C.4 ile ilgili olarak ise 2023 yılı için herhangi bir planlama stratejik planda yer almamaktadır.

C.1 Alanlar arası etkileşimi artırmak

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (1 faaliyet hedefi): Ulusal ve uluslararası bilim insanlarının katılımıyla Merkez Yönetmeliğinde tanımlanan amaçlar çerçevesinde bilimsel çalıştay, panel/seminer düzenleme faaliyetleri gerçekleştirmek

Olgunluk düzeyi: Eğitim-öğretim faaliyeti ile ilgili planlama bulunmaktadır ancak 2023 takvim yılı için herhangi bir uygulama gerçekleştirilmemiştir.

C.2 Veri ve derlem çalışmalarını ulusal ve uluslararası düzeylerde diğer araştırmacılara ulaştırmak amacıyla süreli yayın yapmak

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (1 faaliyet hedefi): Dilbilim ve derlem dilbilim çalışmalarıyla ilgili kitap serileri hazırlamak ve yayınlanması için üniversite yönetimine sunmak

Olgunluk düzeyi: İlgili hedefe yönelik merkezin amacı ve faaliyet alanları ile uyumlu uygulamalar bulunmaktadır. Bu bağlamda merkezimiz tarafından bu hedefe yönelik iki faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Kanıt:

[Derlem-temelli ve Derlem-çıkışlı Çözümlemeler Kitabı Kapağı](#)

[Kavramsal Metafor ve Metonimi Üzerine Uygulamalar Kitabı Kapağı](#)

C.3 Araştırma merkezinin çalışmalarının sonuçlarını farklı kitap dizileri halinde yayınlamak, dilbilim alanında yapılan çalışmaları bir araya getirmek amacıyla ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılar düzenlemek

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (1 faaliyet hedefi): Dilbilim ve derlem dilbilim çalışmalarıyla ilgili kitap serileri hazırlamak ve yayınlanması için üniversite yönetimine sunmak

Kanıt:

[Derlem-temelli ve Derlem-çıkışlı Çözümlemeler Kitabı Kapağı](#)

[Kavramsal Metafor ve Metonimi Üzerine Uygulamalar Kitabı Kapağı](#)

Olgunluk düzeyi: İlgili hedefe yönelik merkezin amacı ve faaliyet alanları ile uyumlu uygulamalar bulunmaktadır. Bu bağlamda merkezimiz tarafından bu hedefe yönelik iki faaliyet gerçekleştirilmiştir.

C.2 ve C.3 hedeflerine ilişkin açıklama: Merkezimiz tarafından 2023 yılında yazarlardan gelen araştırma makalelerinin hakem ve intihal denetim süreçleri iki kitap için tamamlanmıştır. Merkez yönetim kurulu üyelerinin de yazar olarak katkı sağladığı çalışmaların Ulusal Kitap'ta birer bölüm olarak Toros Üniversitesi Yayınları tarafından elektronik kitap olarak basımı için üniversitemiz Yayın Kuruluna iletilmesi sağlanmış ve ilk kitap "Derlem-temelli ve Derlem-çıkışlı Çözümlemeler" başlığıyla elektronik kitap olarak yayımlanmıştır. TUDAM tarafından hazırlanan ve Toros Üniversitesi Yönetim Kurulu tarafından basımı uygun bulunan bir diğer kitap olan

"Kavramsal Metafor ve Metonimi Üzerine Uygulamalar" başlıklı ulusal kitap da Toros Üniversitesi Yayınevi tarafından basılı ve elektronik kitap olarak yayımlanmıştır.

C.4 Derlem dilbilim alanındaki çalışmalarını geliştirmek amacıyla ulusal ve uluslararası işbirlikleri yapmak ve bu amaçla ortak projeler geliştirmek

Hedefi gerçekleştirecek eylemler (0 faaliyet hedefi): Dilbilim ve derlem dilbilim alanlarında çalışmalar gerçekleştiren bilim insanlarıyla ortak temalı çalıştaylar düzenlemek ve çalıştayda sunulan çalışmaların geliştirilerek araştırma makalelerine dönüştürülmesiyle elde edilen çalışmalarla ilgili kitap serileri hazırlamak ve yayınlanması için üniversite yönetimine sunmak

Açıklama: Birim stratejik planında 2023 yılı için herhangi bir planlama bulunmamaktadır.

Toplumsal Katkı Amacına İlişkin Genel Değerlendirme:

TÜDAM'ın yanı sıra farklı akademik ve idari faaliyetleri bulunan öğretim üyelerinin ders yükü, ders yükünün oluşturduğu eğitim öğretim yoğunluğu ve merkezimizin çeşitli birimlerinde görev almakta olan idari personelinin farklı birimlerde de sorumluluk ve görevleri olması nedeniyle *Toplumsal Katkı* amacına ilişkin faaliyetler 2023 takvim yılında istenilen düzeyde gerçekleştirilmemiştir.

Bu bağlamda, TÜDAM bünyesinde görevli akademisyenlerin birimimizden bağımsız olarak kendi akademik birimlerinde üstlendikleri *akademik ve idari yoğunluklarında* meydana gelecek iyileştirmelerin TÜDAM'ın toplumsal katkı hedefine tam anlamıyla ulaşmasına olumlu katkı sunacağı düşünülmektedir.

D. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

TÜDAM merkez yönetmeliğinin 14 Haziran 2020 tarih ve 31155 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanmasıyla Toros Üniversitesi Rektörlüğü altında faaliyet gösteren bir uygulama ve araştırma merkezi olarak resmi statü kazanmıştır. 2021 yılı Haziran ayı itibarıyla oluşturulan merkez stratejik planında belirlenen amaç ve hedefleriyle merkez faaliyetleri sistematik bir yapıya kavuşmuş olup, yürütülen faaliyetler hazırlanan stratejik plana büyük ölçüde bağlı kalarak sürdürülmektedir.

2023 yılı Birim İç Değerlendirme Raporu kapsamında yukarıda verilen açıklamalar ve kanıtlar değerlendirilerek her bir faaliyetinin olgunlaşma düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda, güçlü ve iyileştirmeye açık yönlerimiz aşağıda özetlenmiştir.

TÜDAM'ın 2021-2026 stratejik planı çerçevesinde 2023 yılı için 4 temel amaç doğrultusunda 13 temel hedefi ve 13 eylem planlaması bulunmaktadır. Bu amaçlar, hedefler ve eylem planları aşağıda özetlenmiştir.

AMAÇ 1-Kalite Güvence Sistemi oluşturmak (1 hedef ve bu hedefe ilişkin 1 eylem planlaması)

AMAÇ 2-Eğitim-öğretim faaliyetleri düzenlemek (3 hedef ve bu hedeflere ilişkin 3

eylem planlaması)

AMAÇ 3- Araştırma-geliştirme faaliyetleri gerçekleştirmek (5 hedef ve bu hedeflere ilişkin 6 eylem planlaması)

AMAÇ 4-Toplumsal Katkı sunmak (4 hedef ve bu hedeflere ilişkin 3 eylem planlaması)

TÜDAM'ın 2021-2026 stratejik planında *Kalite Güvence Sistemi oluşturma* amacı doğrultusunda 2023 yılı için gerçekleştirmesi gereken 1 hedefi ve bu hedefi gerçekleştirmek amacıyla 1 eylem planlaması bulunmaktadır. Bu bağlamda, TÜDAM Birim İç Değerlendirme Raporunun (BİDR) hazırlanması ve Birim Geribildirim Raporu (BGBR) doğrultusunda incelemeler yapılarak PUKÖ çevrimi kapatılmıştır.

TÜDAM'ın 2021-2026 stratejik planında *Eğitim-öğretim faaliyetleri düzenlemek* amacı doğrultusunda 2023 yılı için gerçekleştirmesi gereken 3 hedefi ve bu hedefi gerçekleştirmek amacıyla 3 eylem planlaması bulunmaktadır. Bu raporun ilgili bölümünde de değinildiği gibi, akademik ve idari personelimizin görev ve sorumluluk alanlarındaki yoğunluk nedeniyle 2023 takvim yılında herhangi bir faaliyet gerçekleştirilmemiştir. Bu bağlamda ilgili amaç doğrultusunda planlamalarımız bulunmaktadır ancak 2023 takvim yılı için uygulama boyutuna taşınamamıştır.

TÜDAM'ın 2021-2026 stratejik planında *araştırma-geliştirme faaliyetleri gerçekleştirmek* amacı doğrultusunda 2023 yılı için gerçekleştirilmesi gereken 5 hedefi ve bu hedeflere ilişkin 6 eylem planlaması bulunmaktadır. TÜDAM'ın 2023 takvim yılı içerisinde en güçlü olduğu alanın *araştırma-geliştirme faaliyetleri gerçekleştirmek* amacı doğrultusunda şekillendiği bulgulanmıştır. Araştırma-geliştirme amacı doğrultusunda konulan 5 hedefin tamamına ilişkin akademik faaliyetlerin yürütüldüğü, 6 eylem planlamasından 6'sının da başarıyla tamamlandığı ve hatta üzerinde olduğu bu raporun ilgili bölümünde kanıtlarıyla sunulmuştur.

TÜDAM'ın 2021-2026 stratejik planında *toplumsal katkı sunmak* amacı doğrultusunda 2023 yılı için gerçekleştirilmesi gereken 4 hedefi ve bu hedeflere ilişkin 3 eylem planlaması bulunmaktadır ancak *toplumsal katkı sağlama* amacına ilişkin 2023 takvim yılında 3 eylem planlamasından 2 tane faaliyet gerçekleştirilebilmiştir.

TÜDAM, Stratejik Planındaki faaliyetlerini oluşturulan Stratejik Plan dahilinde; genç, dinamik, alanında uzman ve deneyimli, ulusal ve uluslararası alanda tanınan projelere ve proje çıktısı ürünlere sahip kadrosuyla dilbilimin alt alanlarında ve disiplinler arası çalışmalarla tanınmaya başlayan bir araştırma merkezi olarak sürdürmektedir.

Merkezimizin güçlü ve iyileştirmeye açık yönleri ise aşağıdaki gibi sıralanabilir:

Güçlü Yönler

- Genç, dinamik, alanında uzman ve deneyimli öğretim elemanlarına sahip olması,
- Ulusal ve Uluslararası alanda tanınan projelere ve proje çıktısı ürünlere sahip olması,
- Dilbilimin alt alanlarında ve disiplinler arası çalışmaları başarıyla

yürütebilmeleri,

- Ulusal ve uluslararası alanda tanınan bir araştırma merkezi olabilme potansiyeli taşıması,
- Dış paydaşlarla uyumlu ilişkilere sahip olması,
- Birlikte ekip ruhuyla çalışabilme alışkanlığına sahip kadrosunun olması,
- Kurum dışı denetimlerde alınan olumlu geribildirimlerin olması,
- Toros Üniversitesi'nin ilgili birimlerinin merkezimize karşı geliştirdikleri olumlu tutumunun olması güçlü yönlerimiz olarak sıralanabilir.

İyileştirmeye Açık Yönler

- TÜDAM bünyesinde görevli akademik ve idari personelimizin birimimizden bağımsız olarak kendi birimlerinde üstlendikleri görev ve sorumlulukların yoğunluklarında yapılacak iyileştirmeler,
- Disiplinlerarası yapılacak çalışmalar için yeterli sayıda profesyonel işbirliklerinin olmayışından hareketle işbirliklerinin sayısındaki azlık,
- Ülkemizin içerisinde bulunduğu ekonomik koşullar,
- Dil araştırmaları ve derlem dilbilim çalışmalarının kurumsal boyutta farklı sektörlerde kullanımına ilişkin kamu ve özel sektör kurum ve kuruluşlarının yeterince bilgi sahibi olmayışı,
- Ulusal proje desteği konusunda dilbilim ve daha özelinde derlem dilbilim alanında projelerin yeterli önemi göremeyişi iyileştirmeye açık yönlerimiz olarak sıralanabilir.